+ در «قاب کوچک» بخوانید
نبرد تولید و کووید

گفت‌وگو با دکتر جلال‌الدین کزازی، پژوهشگر و داستان‌نویس
کرونا؛ عصر دیگردیسی جهان

جام جم
روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران
WWW.JAMEJAMDAILY.IR
شنبه ۲۳ فروردین ۱۳۹۹ | ۱۷ شعبان ۱۴۴۱ | ۲۰ صفحه | سال بیستم - شماره ۵۶۳۱ | استان تهران و البرز ۲۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۰۰۰ تومان | Saturday - 2020 April 11

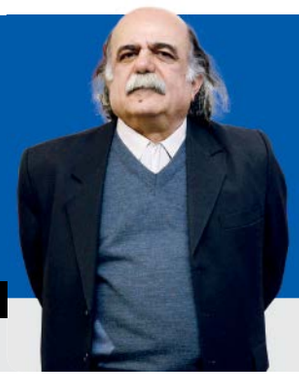

۲۰

رهبر انقلاب با شگفت‌انگیز توصیف کردن مشارکت‌های مردم و تقدیر مجدد از کادر درمانی کشور در مقابله با «وبای مدرن»:

ملت ایران در آزمون کرونا خوش درخشید

۲

شیوع کرونا در جهان باعث شد تا تفاوت‌های فرهنگی بین ما و بقیه دنیا بیشتر نمایان شود

تاریخ تمدن

طرح: احسان نجفی | جام جم

۱۸

ضعف‌ها و قوت‌های پرمخاطب‌ترین مجموعه نوروزی امسال تلویزیون

پایتختی که بود، پایتختی که شد

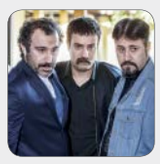

۶

اکران آنلاین فیلم‌های سینمایی؛ امکان تازه ای که پیش روی سینما قرار گرفته است

خروج از سینما

۹

ویژه‌ها

دستمزد کارگران بسیار پایین‌تر از نرخ تورم افزایش پیدا کرد

این حقوق کارگر نیست

با تصمیم شورای‌عالی کار و بدون امضای نمایندگان جامعه کارگری کشور، حقوق کارگران در سال جاری ۱۵درصد افزایش یافت که ۲۶درصد کمتر از نرخ تورم اعلامی بانک مرکزی (۴۱درصد) است.

کاهش شدید قدرت خرید کارگران، نتیجه چرخه معیوب تعیین افزایش حقوق کارگران توسط شورایی با اکثریت متشکل از نمایندگان کارفرمایی است که نتیجه آن عقب‌ماندگی ۷۰درصدی دستمزد کارگران از نرخ تورم در سه سال اخیر است. شورای عالی کار که مسؤول تعیین افزایش حقوق کارگران است، متشکل از نمایندگان کارگری، کارفرمایی و دولت است که امسال با توافق دوجانبه نمایندگان کارفرمایی و وزرای دولت و بدون جلب نظر نمایندگان کارگری، افزایش حقوق کارگران را به تصویب رساند.

۳

بیشتر بخوانید

برگزاری کلاس‌های درس به‌صورت مجازی حواشی جالبی داشته است

مکتب آنلاین با اعمال شاقه!

۷

گروه‌های عراقی بر نخست‌وزیری مصطفی الکاظمی به اجماع رسیدند

بغداد نفس کشید

۸

گفت‌وگو با دکتر محسن قربانی پزشک فعال در مناطق محروم

خودم اینجا، دلم سیستان و بلوچستان

۱۳

راز جنایت در بزم شبانه فاش شد

قتل مهمان با برق

۱۹

یادداشت

کرونا، نقاب تمدن غرب را برداشت

حمیدرضا مقدم‌فر
استاد دانشگاه

بعد از جنگ‌های اول و دوم جهانی و شکل‌گیری مکتب لیبرالیسم در غرب و تقسیم جهان در نشست وستفالیا به دو قسمت شرق و غرب، همواره تلاش آمریکا و سایر کشورهای غربی به عنوان کشورهایی که بر لیبرال دموکراسی تکیه داشتند این بود که خودشان را به عنوان ملت‌هایی که از تمدن برتر و پیشرفته در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... برخوردار هستند نشان دهند. آنها در دهه‌های اخیر مدعی بودند از فرهنگ خاص و بالایی برخوردار هستند.

در تمام این سال‌ها نقاب و پوششی بر مسائل غیراقتصادی خود اعم از سیاسی اجتماعی، فرهنگی و... داشته و تلاش کردند چهره وحشی از جمله کابوگری و نژادپرستی خود را بپوشانند و از خودشان کشورهای متمدنی که طرفدار حقوق بشر و دموکراسی است نشان دهند. اما امروز با ظهور کرونا رونمایی و پرده برداری از فلسفه واقعی آنها صورت گرفت و فرهنگ ادعایی آنها در معرض سقوط و اضمحلال قرار گرفت.

برخوردی که مردم غرب با خودشان، دولت‌ها با مردم و دولت‌ها با یکدیگر در سرقت از یکدیگر و تخلیه فروشگاه‌ها داشتند به نوعی نشان داد فرهنگ غرب منحط است. اما در عین حال متاسفانه در کشورهایی که به عنوان جهان سوم و غیر پیشرفته تلقی می‌شوند روشنفکرنماهایی وجود دارند که تحت تاثیر تبلیغات غرب قرار گرفته و مدینه فاضله آنها غرب است. این عده ادعا می‌کردند فرهنگ برتر و فلسفه حکومتداری غرب از ما برتر بوده و باید تابع آنها باشیم. در کشور ما نیز اگرچه تعداد این افراد اندک است اما این عده، چنین دیدگاهی دارند، در حالی‌که برخورد اخیر غرب در موضوع کرونا نشان داد این ماهیت منحط غرب نه تنها قابلیت الگو شدن ندارد، بلکه قابل شماتت نیز است.

البته غربی‌ها همزمان با دست و پا زدن در مقابل ویروس کرونا، از توطئه برای دیگر کشورها نیز غافل نیستند و همان‌طور که رهبری در بخشی از بیاناتشان تاکید داشتند نباید کرونا موجب غافل شدن ما از دشمنان شود. در جمهوری اسلامی با ورود کرونا اصلی‌ترین دغدغه مردم و مسؤولان حل این مشکل است و همه توجهات نسبت به درمان کرونا و کمتر مبتلا شدن مردم است و به این ترتیب موضوعات دیگر در حاشیه قرار گرفته، این در حالی است که دشمنان ما این‌گونه نیستند و اصل تعارض ذاتی آنها با جمهوری اسلامی در هر شرایطی و همواره وجود دارد. از سوی دیگر آنها با کرونا مثل ایران برخورد نمی‌کنند و برای آنها کشته شدن مردم کشورشان به دلیل کرونا اهمیت چندانی ندارد.

موضوع کرونا باعث نشده دست از دشمنی با ایران بردارند، آنها در هر شرایطی ایران را رها نمی‌کنند، زیرا تعارض شان با جمهوری اسلامی هویتی است. اتفاقاً آنها به دنبال فرصتی برای ضربه زدن به ما هستند و به هیچ عنوان مساله انسانی برای آنها اهمیتی ندارد و به‌رغم تاکیدات بسیار در دنیا برای رفع تحریم‌ها علیه کشورمان اما آنها همچنان تحریم‌ها را ادامه می‌دهند. تحریم‌ها فرصتی برای معرفی خوی ضدانسانی آمریکاست؛ بنابراین با توجه به این که دشمنان ما از هر فرصتی برای ضربه زدن به ایران استفاده می‌کنند، هوشیاری مسؤولان و مردم کشورمان را می‌طلبد؛ در شرایط فعلی نیز باید از توجه به مشکلات دیگر به‌ویژه رسیدگی به اقشار ضعیف کشورمان و همچنین مظلومان مورد حمایت جمهوری اسلامی غافل نشده و همچنان توجهات لازم را به آنها داشته باشیم.

نگاه

چرا همچنان در برابر بارش سنگین و سیلاب تاب آور نیستیم؟

دکتر مهدی زارع
عضو وابسته شاخه زمین‌شناسی فرهنگستان علوم

سیل‌های امسال در فروردین ۱۳۹۹ به ویژه منطقه شرق کشور، که حدود ۷۵ درصد بارش‌ها حتی نسبت به سال آبی ماقبل (۹۸-۹۷) نیز بیشتر بوده است، موجب خسارات و تلفاتی در جنوب استان کرمان، سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی شده است. دلایل آسیب‌ها به ویژه ۲۲ نفر تلفات گزارش شده تا ۲۲ فروردین ۹۹، به نظر می‌رسد همچنان به صورت کلاسیک مشابه دلایل سیلاب‌های سال‌های قبل است.

در سیلی که فروردین ۹۸ در گلستان اتفاق افتاد، حدود ۱۰۰ درصد بارش سالانه در کمتر از پنج روز اتفاق افتاد. به نحوی که صد میلی‌متر باران فقط در یک روز در گلستان آمد. با توجه به فرسایش شدید خاک و بهره‌برداری بی رویه از جنگل‌ها و عملا تخریب شدید جنگل، ظرفیت سدها پر شده و در واقع رسوبات، مخازن سد و شمگیر، سد گلستان و سد البرز را پر کرده بود. سد و شمگیر که سال ۴۹ بهره برداری شده بود و در آستانه ۵۰ سالگی عملا پر بود؛ رودخانه‌های گرگان رود و اترک و قره سو لایروبی نشده بود و علاوه بر آن ساخت پارک و تجهیزات در این رودخانه‌ها رخ داده و همچنان ادامه دارد. مردمی که بر اثر این بارندگی‌های شدید این آسیب‌ها را دیدند خیلی مظلوم واقع شدند؛ چون اسمی از سیل در بعضی نواحی آسیب دیده به دلیل عدم آبگرفتگی نبوده و نیست، ولی تحت اثر همان بارندگی‌های شدید قرار گرفته‌اند. مردم زمین‌های پایین دست سد و شمگیر را دستکاری کرده و در آن ساختمان و تاسیسات ساخته‌اند. یعنی در بخش‌هایی، مسیر رودخانه را شخم زده و کشاورزی کرده‌اند. در تمام سدهای ایران، تقریبا بدون استثنا، می‌توان این را مشاهده کرد که وقتی سدی احداث می‌شود، در بالادست سد یک سری روستا زیر آب می‌روند و در پایین دست سد، خوشبخت می‌شوند؛ چون سد در بالا دست آب را تنظیم کرده است، آب کنترل می‌شود و ساکنان روستاها هر چه بیشتر به رودخانه نزدیک می‌شوند و از این آب تنظیم شده بهره برداری می‌کنند که این مساله به تدریج موجب گرفتاری بزرگی می‌شود و در صورت مماشات با کسانی که به سمت حریم و بستر رودخانه ساخت و ساز کرده و نزدیک شده‌اند، به‌تدریج در بستر رودخانه هم کشاورزی می‌کنند. چون خاک آن خیلی حاصلخیز است. این امر در زمان بارندگی منجر به مشکل می‌شود. سیل در تمام نواحی آبگیری شده، موجب می‌شود خانه‌ها پر آب و گل و لجن و... شوند. با توجه به کمبود تجهیزات مثلا قایق که برای دسترسی نیروهای امدادی و غیره مورد نیاز است، این مردم در مضیقه قرار می‌گیرند، به ویژه هر بار که مسوولی برای بازدید می‌آید، بیشتر قایق‌ها بسیج می‌شوند. نگارنده از افرادی که کار امدادی می‌کردند شنید در زمان هر بازدید رسمی در روند عادی کار شان اختلال ایجاد می‌شود. به علاوه یکی از مشکلات دیگر آن است که این سیل با خود زباله آورده و آن را به داخل خانه‌ها برده است. جداکردن این فضولات از زندگی مردم، یکی از تبعات بسیار سخت و سنگین سیل است. چیزی که در زمان سیل جاری است، آب نیست، لجن است که بعد از مدتی خشک می‌شود و کندن و بیرون کشیدن آن عملیاتی بسیار سخت و سنگین است. یکی دیگر از مشکلات، ساختن پارک در داخل رودخانه است که البته در همه جای ایران می‌بینیم و گرفتاری وسیعی در کل کشور برای شهرهای ما ایجاد کرده است. این پارک سازی وسط رودخانه موجب تقویت احتمال سیلابی شدن رودخانه هنگام هر بارش شدیدی است. ولی پدیده‌ای که متاسفانه مرتبط با بارندگی سنگین است ولی اصلا دیده و گزارش نمی‌شود (یعنی خبرگزاری‌ها و رسانه‌ها معمولا سراغ آن نمی‌روند) پدیده زمین لغزش است؛ پدیده ای که در سیلاب‌های بهار ۱۳۹۸ در حدود ۴۰ هزار کیلومتر راه روستایی ایران را یا کاملا تخریب کرد یا به آنها آسیب جدی زد. در چند روستای شهرستان مینودشت از روستای صفی‌آباد و روستای قلعه قافه بالا تقریبا همه مردم خانه‌ها یشان را از دست دادند. این بارش سنگین موجب لغزش شده بود و این لغزش ظرف مدت ۲۰ روز، به طور عجیبی هر موقعیتی را که با GPS اندازه‌گیری شده بود، حدود ۱۲ متر افقی و حدود چهار تا شش متر قائم جا به جا کرده بود. در این زمین لغزش‌ها از خانه‌های قدیمی و کاهگلی گرفته تا خانه‌های جدید همه از بین رفت. در روستای صفی آباد مینودشت، لغزش خیلی بزرگی اتفاق افتاد که در محل یک لغزش قدیمی بود؛ بخشی از روستا را هم تخریب کرد. در اینجا مساله جدی، خط لوله گاز بود. مطلبی که آسیب سیل نیست ولی بر اثر بارندگی شدید ایجاد شده است. یعنی اگرچه مرتبط با سیل نیست ولی زندگی مردم را مختل و خیلی چیزها را خراب کرده است. این سرعت لغزش واقعا حیرت انگیز بود. طی چهار روز تقریبا حدود هشت متر افقی و شش متر قائم جابه‌جایی اتفاق افتاد. خیلی از مردم ایران با این‌که سیل در محل زندگی شان اتفاق نیفتاده، اما در این بارش‌ها آسیب دیده‌اند. در واقع اگرچه سیل زده نیستند، ولی تبعات بارندگی‌های سنگین موجب آسیب شده و زندگی آنها را از بین برده است. برخی کارشناسان معتقدند به جای آسیب‌های سیلاب باید آسیب‌های بارندگی‌های سنگین یعنی اتفاقات مرتبط با بارندگی‌های سنگین و شدید را به کار برد؛ چون آبگرفتگی و سیل تنها یکی از تبعات بارندگی سنگین است.

درنگ

مثبت‌های اخبار کرونا؛ منفی‌های سریال‌سازی

جهانگیر الماسی
بازیگر

اگر از انصاف دور نشویم طی این سال‌ها سریال‌هایی ساخته شده که توانسته مخاطبان قابل قبولی را از بخش‌های میانه جامعه به خود جذب کند. سریال‌هایی که توانستند آن چیزی را که انتظار می‌رفت از نسل قبلی انقلاب به نسل جدید منتقل کنند، اما آنچه امروز می‌خواهم بگویم اتفاقی است که به‌خصوص در سال‌های اخیر شاهد آن بودم. افت سریال‌های تلویزیونی و پایین آمدن تدریجی کیفیت برخی از آنها مساله‌ای نیست که بشود به راحتی از کنار آن عبور کرد.

برنامه‌های سازمان صدا و سیما گاهی دچار رخوت شده است. صراحتا باید بپرسم که چرا باید ۸۰ درصد شخصیت‌های سریال‌های ما کند ذهن یا انسان‌هایی با ضریب هوشی پایین باشند. شخصیت‌های منفعلی که حتی تکلیف شان با خودشان هم مشخص نیست! شما در چند درصد از سریال‌های اتفاقا پر طرفدار شبکه‌های ماهواره‌ای چنین شخصیت‌هایی می‌بینید؟ چرا تاثیری که محتوا می‌تواند بر افراد بگذارد غالبا نادیده گرفته می‌شود؟ من با تمام احترامی که برای سازمان صدا و سیما قائل هستم به این رویکرد و این نگاه انتقاد جدی دارم. شما به کشورهای استقلال یافته‌ای که توانسته‌اند برای خود ماهیت مستقلی غیر از آنچه غربی‌ها می‌خواهند، نگاه کنید. این کشورها در وهله اول با توسل به رسانه‌های جمعی شان بیرق آگاهی جمعی را بالا بردند و مگر نه این‌که خود امام خمینی (ره) انقلاب ما را انفجار نور دانستند. آیا نور چیزی جز آگاهی و دانایی است؟ با وجود تمام زحمات صادقانه‌ای که دوستان من در رسانه ملی می‌کشند، اما وقتی در بعضی از سریال‌ها که اتفاقا بسیار پربیننده هم است به عقب ماندگی بها داده می‌شود، فرهنگ عمومی جامعه رو به افول می‌رود. در نهایت با تمام این توضیحات بسیار سپاسگزارم از بخش خبر رسانه ملی که در مبحث اطلاع رسانی درباره بیماری کرونا عملکردی بسیار آگاهانه داشتند. امیدوارم در آینده در رویکردی که این سازمان نسبت به سریال سازی دارد، تغییراتی اعمال شود.

دیدگاه

بار دیگر تجربه غرب وحشی

فواد ایزدی
استاد دانشگاه تهران

تاریخ در مواردی به صورت گسترده، محتوایی را تولید کرده است که نیاز به توضیح ندارد. مثلا تمدن غربی بانی دوره استعمار بود و در این دوره میلیون‌ها نفر از سوی دولت‌های غربی از بین رفتند. در این دوره برده‌داری شکل گرفت و از سویی دیگر منابع بسیاری از کشورها به تاراج رفت.

دوره دیگر پسا استعمار است که به‌واسطه برخی مشکلات داخلی کشورهای غرب، جنگ جهانی دوم شکل گرفت و بعضی از کشورهای استعماری مثل انگلیس و فرانسه به‌خاطر چالش‌های فراوان، مجبور به کم‌کردن حضور در کشورهای مستعمره شدند. اما برای این‌که نفوذ اقتصادی و سیاسی خود را حفظ کنند رهبران کشورهای مستعمره را تعیین می‌کردند تا این کشورها را به صورت غیرمستقیم کنترل کنند.

دوره بعدی فراپسا استعمار است که کشورهای استعمارگر و غربی به فکر طراحی ابزارهایی رسانه‌ای افتادند تا با کنترل روابط عمومی و بهره‌گیری از اهرم‌های نرم به جای اهرم‌های سخت حتی اگر کشوری می‌خواست به نوعی مستقل باشد آن را محدود کنند و بنا به فرمایش رهبری، این بار غربی‌ها جنایات خود را با کراوات و ادکلن انجام می‌دادند.

ایران هیچ وقت دوره استعمار را مثل کشورهای همسایه تجربه نکرد؛ اما دوران پسا استعمار را به ویژه در دوره پهلوی تجربه کردیم و الان در شرایط فراپسا استعمار به سر می‌بریم و تمامی تلاش در جمهوری اسلامی این است که از نظر سیاسی مستقل باشد اما غربی‌ها سعی می‌کنند با کنترل افکار عمومی محدویت‌های زیادی برای کشور ما ایجاد کنند.

شیوع بیماری کرونا و تبعات آن ماهیت وحشی غرب را به خوبی نشان داد. کمی بعد از شیوع این بیماری، کشورهای غربی مرکز این بیماری شدند و بیشترین آمار ابتلا و تلفات شامل استعمارگران گذشته مثل فرانسه، اسپانیا، انگلیس و آمریکا شد. این اتفاق نشان داد اساسا تفکر لیبرال دموکراسی سرمایه‌داری و سود محور، چقدر در سیستم بهداشتی این کشورها کم کار کرده و به همین واسطه اولین قربانیان این بیماری مردم این کشورها بودند. در چنین شرایطی چهره واقعی غرب و موجودیت آن به‌واسطه محدودیت‌ها و کمبودهای فراوانی که پیش آمد برملا شد و حتی آنها به دزدیدن ماسک و تجهیزات پزشکی و دستگاه‌های تنفسی روی آوردند و اینجاست که صحبت برخی کارشناسان درباره این‌که دنیا دوباره غرب وحشی را تجربه می‌کند قابل تامل است. غرب وحشی همان است که ما در آمریکای ۲۰۰ سال قبل می‌شناسیم که سود و پول حرف اول را می‌زد و هیچ قانونی حاکم نبود و در دوره‌های بعدی ظاهر شیک‌تری را از تمدن آمریکا شامل جلوه‌هایی از قدرت، ثروت و فناوری تجربه کردیم اما در شرایط کنونی دوباره شاهد بازگشت غرب وحشی در آمریکا هستیم. در عین حال ممکن است این سوال هم ایجاد شود که علم، موسیقی، دانشگاه، فناوری و... از جلوه‌های تمدن غرب هستند و چطور به این ابعاد تمدن آنها توجه نمی‌شود. پاسخ این است دانشمندان در محیط دانشگاهی در این کشورها به فعالیت عملی خود می‌پرداختند و طبعا برای انجام تحقیقات و آزمایش‌ها نیازمند عقبه مالی و حمایت دولتی بودند و از این نظر از طرف دولت‌های غربی پشتیبانی می‌شدند، اما واقعیت این است تامین منابع مالی این فعالیت‌های علمی ناشی از همان پول کثیفی بود که دولت‌های غربی با استعمار و اجحاف تولید می‌کردند.